

TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER İŞBİRLİĞİ KONSEYİ'NİN (TÜRK KONSEYİ)

ULUSLARARASI SEÇİM GÖZLEM MİSYONUNUN

ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİNİ

GÖZLEM FAALİYETİNE İLİŞKİN BEYANATI

(25 Ekim 2021)

Türk Konseyi Uluslararası Gözlem Misyonu, 24 Ekim 2021 tarihinde Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Seçimlerini gözlemlemiştir. Heyet, Özbekistan dışındaki Türk Konseyi Üye Devletleri tarafından atanan görevliler ile Türk Konseyi Sekreteryası yetkililerinden oluşmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı seçimleri, ulusal mevzuata ve uluslararası standart ve uygulamalara uygun olarak başarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle Özbekistan Cumhuriyeti'ni ve kardeş Özbek halkını tebrik ediyor, seçim sonuçlarının önümüzdeki yıllarda ülkenin sosyoekonomik kalkınmasını daha da güçlendirmesini temenni ediyoruz.

Heyet, Seçimleri Taşkent şehrinde, farklı "tümanlar"da iki grup halinde gözlemlemiştir. Heyet, faaliyetlerini Özbekistan Cumhuriyeti'nin ulusal mevzuatına ve ayrıca seçimlerin düzenlenmesi ve yürütülmesine ilişkin genel kabul görmüş uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak yürütmüştür.

Ön seçim sürecinin gözlemi çerçevesinde, 22-23 Ekim 2021 tarihlerinde Heyet, Özbekistan Cumhuriyeti "Âli Meclisi" Senato Başkanı Birinci Yardımcısı Sayın Sodik Safoyev ve Özbekistan Cumhuriyeti Merkez Seçim Komisyonu Başkanı Sn. Zayniddin Nizamkhodjayev ile görüşmüştür.

Heyet ayrıca; Halkın Demokratik Partisi, Sosyal Demokrat Parti "Adolat", Demokrat Parti "Milliy Tiklanish", Girişimciler ve İş İnsanları Hareketi – Liberal Demokrat Parti ve Ekoloji Partisi olmak üzere seçime katılan 5 siyasi partinin temsilcileri ile de bir araya gelerek, kampanya süreçleri ve adayların seçim hazırlıkları hakkında ilk elden bilgi almıştır.

Toplantılarda heyet, adayların seçim kampanyaları için ana platformları, medya erişimleri, kampanya finansmanı ve seçim sistemi de dahil olmak üzere seçimlerin yasal çerçevesinin kalitesine ilişkin özel hususları ele almıştır.

Farklı paydaşlarla yapılan toplantılarda, seçim sürecinin her boyutu, ülkede devam eden reformlar, uluslararası toplumun tavsiyeleri temelinde seçim kanununda yapılan son değişiklikler, uluslararası

gözlemci misyonlarının seçimlere katılımının yanı sıra yurt dışında yaşayan Özbek vatandaşları için seçimler ve oy kullanma hazırlıkları hakkında Heyete ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Bu bilgiler ışığında, Türk Konseyi Uluslararası Gözlem Misyonu olarak, Özbekistan'da yeni Seçim Kanununun getirdiği önemli iyileştirmeleri ve demokrasinin ve siyasi çoğulculuğun yasal temellerini güçlendirmek için alınan pratik önlemleri ve açıklık, şeffaflık ve bağımsızlık ilkelerine dayanarak seçim sisteminin kademeli olarak modernize edilmesini memnuniyetle karşılıyoruz.

Bu çerçevede, özellikle siyasi partilere seçimlerde daha geniş haklar verilmiştir.

Belirtilen süreler içinde yazılı bildirimle gerçekleştirilebilecek seçmen toplantıları gibi halka açık etkinliklerin düzenlenmesi için yerel makamlardan ayrıca özel bir izin alınması gerekmediğini belirtmekte fayda var. Bu durum genel olarak tanınan uluslararası seçim standartları temelinde ulusal seçim mevzuatını daha da geliştirmeye ve uluslararası toplumu bu yönde devam eden demokratik reformlar hakkında bilgilendirmeye hizmet etmektedir.

Ayrıca, kayıtlı her siyasi partiye, kampanya amaçları için devlet bütçesinden ek finansman sağlanması da önemli bir adımdır.

Seçim tarihinin Aralık'tan Ekim'e kaydırılması seçmen katılımını artıran olumlu bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Özbekistan Cumhuriyeti'nin akredite Büyükelçilikleri ve Başkonsoloslukları aracılığıyla 37 ülkede 54 sandık açılması, özellikle devam eden pandemi döneminde yurt dışında yaşayan vatandaşların oylamaya daha fazla katılımını sağlamak üzere önemli kolaylaştırıcı tedbirlerden biri olarak değerlendirilmektedir, buna mukabil seçimlerin kapsayıcı olduğu telakki edilmektedir.

Aynı zamanda, Merkezi Seçim Komisyonu tarafından geliştirilen "Saylov 2021" adlı mobil uygulamanın, vatandaşların sandık merkezleriyle ilgili bilgilere erişimini kolaylaştırdığının da altını çizmekte fayda görüyoruz.

Kayıtlı 20.5 milyon seçmenin bulunduğu seçimlerde, merkezi elektronik bir sicilden alınan seçmen listeleri halkın incelemesine açıldı.

Seçim Gününde Heyet, toplam 31 sandık ziyaret etti. Oy pusulaları sayımı ve sonuçların ilanının, ulusal seçim mevzuatına göre zamanında yapıldığı gözlemlendi.

Pandeminin getirdiği zorluklara rağmen oy verme gününde halkın özgür iradesini sağlamak için gerekli tüm idari tedbirler alındı. Heyet, idari veya kolluk kuvvetlerinin sandık merkezlerinin faaliyetlerine müdahale ettiğine dair herhangi bir bulguya rastlamadı.

Seçim yasasına uygun olarak, ulusal ve uluslararası gözlemcilerin Seçimleri tarafsız bir şekilde izlemeleri için gerekli koşullar sağlanmıştır. Heyet, Seçimlerin şeffaflığını ve kamuya hesap verebilirliğini güçlendiren ulusal ve uluslararası gözlemcilerin katılımına tanık olmuştur.

Heyet ayrıca Taşkent kentindeki 351 No'lu sandıkta oy sayım sürecine de katılmıştır. Oyların sayımı ve sonuçların duyurulması zamanında ve ulusal seçim mevzuatına göre yapılmıştır.

Heyet, seçim sonuçlarını ciddi şekilde etkileyecek herhangi bir teknik sorun olmadığını gözlemlemiştir. Heyet, sandık merkezlerinin içinde veya dışında görünürde hiçbir kampanya materyali gözlemlememiş ve sandıkların yakınında herhangi bir kampanya faaliyeti yürütülmemiştir.

Aynı zamanda pandemi ile bağlantılı olarak alınan tedbirler doğrultusunda sandıklara perde veya kapı montajı yapılmamıştır. Heyet, MSK tarafından COVID-19 pandemisi ile ilgili olarak sandık merkezlerinde gerekli sıhhi önlemlerin alındığını tespit etmiştir.

Sandıklar çoğunlukla engelliler için erişilebilir durumda tertip edilmiştir. Engelli seçmenlerin, adaylar hakkında bilgi alabilmeleri ve sandıklarını kolayca kullanabilmeleri için sandıklarda dijital teknolojilerin yaygın olarak kullanıldığını belirtmek gerekir.

İlk kez oy kullanma hakkını elde eden genç vatandaşlara sandıklarda özel ilgi gösterildiği ve teşvik edildikleri görülmüştür.

Kampanya ve seçim sürecinin ülkenin uluslararası ve ulusal medya organlarında yaygın olarak yer alması ve 14 idari bölge biriminde medya merkezlerinin/salonlarının kurulması, seçim sürecinin bilinçlendirilmesine ve şeffaflığına katkıda bulunan temel unsurlar olarak değerlendirilmektedir.

Heyet, herhangi bir yabancı seçmenleri nasıl oy kullanacakları konusunda etkilemeye yönelik herhangi bir girişimini gözlemlememiş, sandıklara tam erişim sağlanmış ve sandık yetkililerinden ayrıntılı bilgi alınabilmiştir.

Katılımın çok yüksek olduğu seçimlerde, sandıklar seçim yasasına uygun olarak hazırlanmıştır.

Sonuç olarak, Türk Konseyi Uluslararası Seçim Gözlem Misyonu, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinin açık, şeffaf ve Özbekistan Cumhuriyeti'nin ulusal mevzuatına ve uluslararası kabul görmüş seçim standartlarına uygun olarak gerçekleştirildiğini teyit eder.

Heyet, Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ile ilgili değerlendirme ve tavsiyelerini önümüzdeki günlerde Üye Devletler ve ilgili Uluslararası Kuruluşlarla paylaşacaktır.

Özbekistan'ı ve Özbek halkını başarılı seçimlerden dolayı bir kez daha tebrik ediyor, seçim sonuçlarının ülkedeki refahın artmasına ve Türk Dünyası'ndaki kardeşlik ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlamasını temenni ediyoruz.